

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. V. An qui in occasione proxima peccandi lethaliter versatur, quam potest deserere, possit absolvi, ante quam illam deserat? Vbi sit crisis propositionis 61.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

peccandi concluduntur. Quod etiam patet ex prima propositione.

70. Hinc inferitur, in materia luxuriæ, avaritiæ, magnæ & vehementis iracundiæ teneri hominem ad vitandas occasiones externas, si moraliter possibile sit; nec sufficit conari ad vitandum periculum formale per actus hominis intrinsecos. Hoc enim probant argumenta facta pro assertionem quinta. Et constat etiam ex propositionibus, tertia, quarta, & quinta.

CAPVT V.

An qui in occasione proxima peccandi lethaliter versatur, quam potest deserere, possit absolvi, ante quam illam deserat? Vbi fit crisis propositionis 61.

ARTICVLVS I.

Varia Authorum placita & falsa citationes proponuntur.

SUMMARIVM.

Sub quibus terminis difficultas proponitur à Doctoribus. n. 71.

Qui dixerint, posse absolvi concubinarium aliquoties, ante quam expellat concubinam. n. 72.

Limitatur ab aliquibus prima sententia. n. 73.

Qui authores eandem sententiam docuerint post damnationem. n. 74.

Nequit absolvi concubinarium, ante quam tollat occasionem voluntariam. num. 75.

71. **H**Æc quæstio solet ab Authoribus tractari sub ter-

minis *concupiscitiæ*; quia in genere occasionis proximæ, hæc est frequentior, ita vt quidquid de hac occasione dictum fuerit, intelligi debeat de quavis alia occasione proxima alterius materiæ. Inquirimus ergo in præsentem, an confessarius possit absolvere penitentem concubinarium, qui domi suæ retinet concubinam, habens in potestate sua illam expellere, ita vt nulla impossibilitas physica, vel moralis expulsionem eius impediatur?

72. In disp. 18. cit. cap. 9 late proposui varia Authorum placita: Vnde breuiter seligam, quæ oportet notari. Ioannes Sancius disp. 10 n. 6. *Sanc.* asserit, concubinarium posse absolvi ter, vel quater, antequam realiter expellat concubinam, quando sub omnimoda potestate eius est illam expellere; dum tamen habeat firmum propositum expellendi illam. Quam opinionem P. Castro Palao tom. 1, *Cast.* tract. 2. disp. 2. punct. 9. §. 3. num. 14. *Pal.* appellavit audaciam. Sed quod magis mirandum est, citat Ioannes Sancius plurimos Authores pro sua sententia, Suarium, Thomam Sanchez, *Suar.* Azorium, Medinam, Vegam, Ludovicum Lopez, & Emmanuelem Rodriguez. *Th. Sanchez.* Ex quibus aliqui expresse *Azor.* docent oppositam sententiam; alij *Medin.* vero tradunt doctrinam, quæ non *Vega.* spectat ad hanc materiam, vt in cap. *Rodrig.* 9. cit. à num. 108. manifeste ostendi; Et P. Suarium falso citari, aperte ostendit P. Castro Palao tom. 1. tract. 2. *Suar.* disp. 2. punct. 9 §. 3. num. 15. Et præ- *Cast.* terea ipse Suarius agens de consuetudine peierandi, & de proposito non peierandi de cætero, quod haberi debet in confessione tom. 2 de Relig. tract. 2. lib. 3. cap. 8. num. 7. ait: *Suar.* *Suppo.* *Suar.* *sito autem tali proposito obseruandum est, vt si homo habet aliquas externas occasiones moraliter inducentes illum ad temere iurandum, illas auferat, alio-*

Zzzz

alio-

alioqui non sufficienter disponetur si proxima sint, & sine magno incommodo auferri possint.

73. His falsis citationibus Ioannis Sancij non pauci Authores decepti sunt habentes fidem illi Doctori. *Mach.* Machado tom. 2. lib. 7. part. 2. tract. 3. docum. 3. num. 3. asserit pro ea opinione præfati Sancij stare *graves Authores, quos refert Ioannes Sācius.* Similiter Leander à Murcia lib. 2. disquisit. disp. 1. resol. 8. num. 12. (qui opinionem Ioannis Sancij contractat ad duas vices fractæ promissionis à concubinario) citat pro eâ opinione eosdem Authores, quos si examinasset, cognovisset falsitatem citationum. Eodem vitio laborat *Leand.* Leander à SS. Sac. tract. 5. de Pœnit. disp. 7. resol. 35. Imo magis exorbitat in hac citatione authorum, vt clare demonstravi eo cap. 9. cit. n. 115.

74. Sed (quod magis mirandum est) post damnationem propositionis 61. aliqui Authores admittunt, posse absolvi, bis, ter, vel quater concubinarium habentem occasionem proximam voluntariam, dummodo habeat propositum expellendi illam. Ita Magister *Hozes.* Hozes in prop. 61. n. 12. & 13. affirmat posse absolvi concubinarium prima, & secunda vice, antequam expellat concubinam. Et *Lumb.* Mag. Lumbier tom. 3. summæ Hispanæ num. 2002. folio 1247. ait tolerabilem esse opinionem asserentium, posse absolvi concubinarium bis, aut ter, ante quam expellat concubinam, sive occasionem proximam voluntariam. Et *Torrecill.* Martinus de Torrecilla Capucinus consult. 15. concl. 7. n. 80. affirmat, non subiacere huic damnationi opinionem eorum, qui dicunt, posse absolvi concubinarium vsque ad quatuor vices iuxta aliquos, sive vsque ad secundam vicem iuxta alios, antequam expellat concubinam, quam voluntarie retinet.

75. Oppositam sententiam, quæ docet, concubinarium, dum est in occasione proxima voluntaria peccandi, non esse absolvendum, antequam removeat occasionem, tuetur P. Thomas Sanchez lib. 2. sum. cap. 32. num. 45. Item Navarrus in *Th. San. Navar.* Manuali cap. 16. num. 20. Ludovicus Lopez 1. part. instruct. cap. 22. Candidus disquisit. 24. art. 2. dub. 5. pag. 76. *Lopez. Candid.* Villalobos tom. 1. tract. 2. cap. 3. nu. 5. & lib. 7. in Decal. cap. 1. §. 2. num. 2. Bonacina de matrim. quæst. 4. punct. 14. num. 11. & 12. P. Conink disp. 8. de Pœnit. dub. 17. num. 133. quatenus ait: *Hinc eos, qui vivunt in concubinato, nullo modo extra casum gravis necessitatis, expedit absolvere, antequam de facto separentur, etiam si parati sint iurare, se in posterum caste victuros, quale inramentum Sacerdos, nec exigere, nec admittere debet, sed iubere, eos ante absolutionem separari.* *Acor.* P. Azor part. 8. Instit. moral. lib. 3. c. 6. quæst. 2. his verbis. *Secundo queritur, an concubinarium publicum possit licite absolvi à confessario, antequam concubinam eiiciat? Respondeo in primis, non posse licite eum absolvi, antequam ab ea separatur, cum firmo proposito numquam ad eam amplius accedendi.* *Silvest. Angel.* *Navar. cap. 16. num. 2.* *Silvest. Angel.* & communis opinio. Et mox subiungit, idem dicendum de eo, qui non est vere concubinarium, sed communiter existimatur, propter scæminam secum commorantem; non enim debet absolvi, donec auferat scandalum. P. Arriaga tom. 8. disp. 38. lect. 5. *Arriag.* subsect. 2. vbi propugnat, eum, qui semel promisit expellere concubinam, nec implevit, non posse absolvi, nisi prius expellat. Sed non satis declarat, an possit absolvi, antequam expellat, is, qui numquam promisit. P. Filliucius tract. 30. cap. 2. quæst. 11. num. 56. asserens. *Ideo talis non est absolvendus, nisi ante concubinam eiiciat,* *Filliuc.*

ciat, etiam in articulo mortis, si tempus adfit, & non sit magna necessitas eam retinendi citra scandalum. Eodem prorsus modo id propugnat P. Fagundez lib. 6 in Decal. cap. 2. nu. 3. & P. Pellizarius in Manual. Regul. tom. 2. tract. 20. cap. 10. nu. 187. Item Sayrus, & Zerola apud Bonacinam cit., & Megala apud Dianam, 5. part. tract. 14. resolut. 107. qui in eandem sententiam inclinatur.

Fagund.
Pelliz.
Sayrus.
Zerola.
Bonac.
Megala
Diana.

ARTICVLVS II.

Numquam posse absolvi eum, qui habet occasionem proximam voluntariam, antequam eam expellat.

SUMMARIUM.

Peccat mortaliter concubinaris retinens voluntarie proximam occasionem peccandi n. 76.

Hoc præceptum non retinendi occasionem est negativum. n. 77.

Qui habet occasionem proximam voluntariam peccandi, nequit absolvi ante expulsionem illius. n. 78.

Tunc permanet in statu peccati mortalis. n. 79.

Præceptum non retinendi obligat semper, & pro semper. n. 80.

Propositum adimplendi præceptum non est adimpletio illius. n. 81. & 82.

Periculo peccandi se exponit, qui voluntarie persistit in periculo. n. 83.

Se committere voluntarie periculo peccandi idem est moraliter, ac velle peccatum n. 84, & seq.

Imprudens est, qui, cum potest, non se eripit à periculis. n. 89 & seq.

Propositum mediocriter intensum non est sufficiens ad iustificationem, etiam intra Sacramentum. numer. 91. & seq.

Neque prima vice, est absolvendus, qui

non deserit occasionem voluntariam. num. 95.

76. **P**Rænotandū est primo (quod certissimum est apud omnes) peccare mortaliter concubinarium, dum retinet occasionem proximam peccandi voluntariam. Nam ut optime dixit P. Suarius supra citatus, in moralibus eiusdem malitiae est constituere se voluntarie in morali periculo, & proximo committendi aliquod crimen, & committere illud.

77. Prænotandum est secundo, præceptum vitandi occasionem proximam voluntariam peccandi læthaliter esse præceptum negativum, quod explicatur per hunc terminū, *Ne retineas*. Patet. Nā eo ipso quod teneatur ad non retinendum talem occasionem, datur præceptum non retinendi, quod est præceptum negativum: sicut quia homo habet obligationem non furandi, datur præceptum non furandi, illud quidem negativum.

78. Sit conclusio. Ille, qui habet occasionem proximam voluntariam peccandi læthaliter, non potest absolvi, nisi prius eam expellat: *Dixi proximam*, quæ scilicet constituitur ex periculo formali peccandi: nam si permanente occasione, cesset periculum formale peccandi, iam occasio non est proxima, ut supra ostendi. *Dixi voluntariam*: nam si sit impossibilis moraliter expulsio illius, & poenitens habeat verum propositum non peccandi, & adhibendi omnia media necessaria ad vitandum periculum formale peccandi, absolvi poterit. Quando autem adsit ea impossibilitas moralis, dicam inferius. Quæ autem sint media necessaria ad extenuandum periculum formale, dixi supra à n. 62.

79. Pro qua conclusione hunc

fellogismum obiticio, quem proposui cā disp. 18. num. 120. [concupinarius, dum retinet domi concubinam, cum possit expellere, est in statu peccati mortalis; dum absoluitur, retinet concubinam domi, cum possit expellere: ergo dum absoluitur, est in statu peccati mortalis. Sed qui absoluitur manens in statu peccati mortalis, invalide absoluitur: ergo is concupinarius invalide absoluitur.]

80. Confirmatur primo. Præceptum negativum obligat semper & pro semper: sed præceptum non retinendi occasionem proximam voluntariam est præceptum negativum, ut constat ex prænotato: ergo præceptum non retinendi occasionem, proximam voluntariam obligat semper, & pro semper. Ergo pro eo tempore, quo vadit ad confessarium, aut facit confessionem, obligat id præceptum; & tamen in eo tempore non implet id præceptum: ergo non implet in eo tempore, pro quo instat præceptum. Est ergo actualiter violans præceptum in eo ipso tempore, quo absoluitur; atque adeo absolutio nulla est.

81. Confirmatur secundo. Ille, cui de presenti instat obligatio exequendi aliquid, non implet obligationem per hoc, quod habeat propositum, exequendi illud de futuro. Ita tempore tentationis de admittenda hæresi, conveniunt Doctores in eo, quod tunc instat præceptum eliciendi actum Fidei. Numquid si pro tunc instat hoc præceptum, implebit illud per hoc, quod nolens tunc elicere, habeat propositum eliciendi de futuro? Minime. Quia si per id propositum de futuro implet præceptum Fidei, infertur evidenter, quod præceptum non instat de presenti.

82. Sed sic est, quod præceptum non retinendi concubinam, quam omnino voluntarie retinet, instat de

presenti, etiam dum confessionem facit, & absoluitur; cum obliget semper, & pro semper: ergo non implet hoc præceptum per hoc, quod habeat propositum de futuro non retinendi illam.

83. Confirmatur tertio. Concupinarius peccat mortaliter exponendo se periculo proximo peccandi læthaliter; sed dum absoluitur, exponit se periculo proximo peccandi læthaliter: ergo dum absoluitur de presenti, peccat mortaliter. Probatur Minor. Ille enim exponit se periculo proximo peccandi læthaliter, qui voluntarie persistit in tali periculo; sed dum absoluitur persistit voluntarie in tali periculo: ergo dum absoluitur, exponit se periculo proximo peccandi læthaliter.

84. Secundum argumentum pro conclusione est. Qui facit propositum expellendi de futuro concubinam voluntarie retentam, manet in periculo proximo infringendi propositum, & non expellendi illam; sed qui manet in periculo proximo infringendi propositum, & non expellendi illam, perseverat in peccato læthali: ergo qui facit propositum (etiam in confessione) expellendi de futuro concubinam voluntarie retentam, perseverat in peccato læthali: ergo dum confitetur, aut absoluitur perseverat in peccato læthali. Antiquæ consequentiæ sunt evidentes.

85. Minor patet. Nam ut dixit P. Suarez supra cit. *In moralibus eiusdem malitiæ est, constituere se voluntarie in morali periculo & proximo committendi aliquod crimen, & committere illud*: ergo eiusdem malitiæ est permanere voluntarie in periculo proximo infringendi propositum, & non expellendi concubinam; atque infringere propositum, & non expellere illam.

Ma.

86. Maior vero eius syllogismi probatur. Nam per id propositum non aufertur re ipsa occasio proxima, neque aufertur vehemens propensio ad venerea, neque habitus vitiosus: ergo perseverante toto constituto periculi formalis, perseverat periculum. Deinde propositum de futuro in eo, qui de presenti potest expellere, & non expellit, non potest non esse valde tepidum: ergo id propositum non extenuat periculum formale; atque adeo licet habeat tale propositum, perseverat in periculo formali infringendi illud.

87. Verum quidem est, quod in aliquo casu rarissimo ex specialissima Dei gratia, potest esse propositum ita resolutorium, ut indubitatum sit, quod de futuro peccator expulsurus sit occasionem, aut aliter separandus sit à peccato. In quo casu iam cessat periculum formale peccandi; atque adeo occasio non manet proxima. Cœterum hoc nunquam contingit in eo, qui cum possit de presenti expellere, non expellit, sed elicit propositum expellendi de futuro; iste enim clare significat propositum eius esse tepidum, & nullatenus extenuans vim periculi. Ille enim casus de proposito illo resolutorio, certissime arguente expulsio- nem occasionis de futuro, aut aliter separationem à peccato, solum reperitur in eo, qui non potest expellere de presenti. Quomodo autem intensissimum, & resolutorium propositum extenuet vim periculi formalis, & faciat occasionem non esse proximam; & quomodo propositum, quo communiter afficiuntur homines, qui, cum possint, non expellunt concubinam ante confessionem, non extenuet vim periculi, nec sit verum propositum, late explicui in eâ disput. 18. cit. capit. 9. num. 125. & seqq.

88. Audiendus est P. Dicastillo de Pœnit. disp. 6. dub. 19. num. 336. *Dicast.*
Ego sane vix crederem alicui, quantumvis affirmanti firmissimum propositum, & magnum dolorem, si simul cum possit, (sic enim ponitur hic casus) nolit à tanto periculo se liberare, nec dignus est, cui credatur. Est enim retentio concubinae in omnium sententia occasio satis periculosa, cui se exponere sine causa (ego dixerim sine urgentissima necessitate) satis indicat, non esse verum illud propositum. Et ita censent plerique doctores, eum, qui vult manere in periculo morali labendi, non censeri habere verum propositum.

89. Tertium argumentum est. Nam in periculis iacturæ corporalis, imprudentissimus censetur, qui cum possit eripere se statim ab illis, id non præstat, nec censebitur prudens per hoc, quod habeat propositum eripiendi se de futuro ab eo periculo: Item non extenuabitur periculum iacturæ temporalis per hoc, quod habeat propositum eripiendi se de futuro: Sic ille, cui leo sævissimus appropinquat, imprudentissimus erit contra caput suum, si non statim fugiat, etiam si dicat, se habere propositum fugiendi de futuro: neque hoc propositum fugiendi de futuro extenuat vim periculi. Quod idem cernitur in periculo infamiae: v.g. in hypothese, in qua quis à satellitibus quaeritur, ut publice vapulet. Item in periculo amittendi per naufragium totam suam substantiam rei familiaris ad suam, & filiorum vitam sustentandam necessariam. Numquid prudens censebitur, qui non fugiat statim à satellitibus appropinquantibus, per hoc quod habeat propositum fugiendi de futuro? Numquid naufragus extenuabit periculum per hoc, quod habeat propositum eripiendi de futuro substantiam rei suæ familiaris-
 Con-

90. Consequentia autem vrget à minori ad maius: est enim multo maius incōparabiliter periculū incidendi in peccatū mortale, quàm periculū incidēdi in leonem, in satellites, aut in naufragium. Et sicut in his periculis iacturæ temporalis censetur imprudens, qui, cum possit, non se eripit statim ab illis, ita etiam censendus est imprudentissimus contra cōscientiam, & salutem animæ, qui non se eripit statim, cum possit, à periculo peccandi læthaliter. Et sicut, qui patitur periculum iacturæ temporalis non extenuat vim periculi, per hoc, quod proponat, eripere se de futuro ab eo periculo, cum possit statim; ita qui patitur periculū peccandi læthaliter, non evacuat vim periculi, per hoc, quod proponat eripere se de futuro ab eo periculo; atque adeo voluntarie persistit in eo periculo, etiam dum confitetur; & dum persistit in periculo, est in statu peccati mortalis; atque adeo si tunc absolvitur, invalide absolvitur.

91. Quartum argumentum est. Illud propositum mediocriter intensum, (quale habent communiter homines concubinarij) expellendi de futuro occasionem proximam, non est sufficiens ad iustificationem adquirendam in Sacramento Pœnitentiæ: ergo quamvis habeant id propositum, non sunt capaces absolutio- nis. Consequentia patet, & antecedēs probatur. Nam propositum, quod requiritur, vt homo iustificetur in Sacramento Pœnitentiæ, est propositum implendi omnem obligationem gravem, atque adeo non permanēdi in periculo proximo peccandi læthaliter, cum potest illud vitare; sed illud propositum mediocriter intensum expellendi occasionem de futuro non est propositum implendi omnem obligationem gravem, neque est propositum non permanēdi in

periculo proximo peccandi læthaliter: ergo illud non est propositum sufficiens ad consequendam iustificationem.

92. Probatur minor ex dictis. Illud enim propositum mediocriter intensum non evacuat vim periculi, atque adeo ille homo permanet in periculo proximo infringēdi id propositum; cum tamen habeat obligationem eripiendi se à periculo, cum re ipsa potest: ergo illud non est propositum implendi obligationem, neque est propositum eripiendi se ab eo periculo. Et quidem homo, dum confitetur, aufert nummos à cōfessio, quid prodest, quod habeat propositum non furandi de futuro? Quid ergo proderit, quod concubinarij, qui de præsentī potest ante confessionem expellere concubinam habeat propositum expellendi de futuro, si actualiter in confessione peccat, non se subtrahendo statim ab eo periculo peccandi læthaliter, à quo potest statim se subtrahere?

93. Confirmatur. Nam dum ille concubinarij confitetur, instat gravis obligatio eripiendi se à periculo formali peccandi læthaliter; à quo potest se eripere vno è duobus modis: scilicet vel expellendo occasionem externam, quod est facilius, vel extenuando periculum formale per contritionem extraordinariam, & propositum constantissimum (tanta magnum vt iudicio prudentis cesset periculum formale labendi.) Atqui neutro modo vitat periculum formale labendi in peccatum læthale, non expellendo statim occasionem externā, vt supponitur; non eliciendo actus extraordinarios, qui cessare faciant omnino periculum, vt etiam supponitur: ergo actualiter dum confitetur, committit peccatum læthale, quamvis sit cum proposito nō peccandi læthaliter de futuro.

Ro-

Filg.

94. Rogabis, an possit absolvi concubiniarius, qui prima vice se accusavit de occasione proxima, ignorans, eam occasionem esse impedimentum ad absolutionem. Filguera in exposit. prop. 61. cum dixisset, & recte quidem, numquam posse absolvi pœnitentem, antequam expellat occasionem proximam voluntariam; excipit tamen casum istum, in quo asserit, posse eam prima vice absolvi; quia tunc nõ verificatur, quod non vult omittere eam occasionem.

95. Dicendum tamen est, neque in hoc casu posse absolvi, donec expellat: id enim probant omnia argumenta facta. Primum. Quia licet ignoraret obligationem expellendi, at postquam de eâ admonetur à confessario, instat præceptum negativum, *Ne retineas*, quod obligat semper, & pro semper: unde qui antea erat in statu peccati læthalis materialiter propter retentionem, iam est in illo formaliter; atque adeo absolvitur invalide. Secundo. Quia manet in periculo proximo infringendi propositum. Tertium. Quia nemo se eripit à periculo necis per hoc, quod proponat fugere de futuro, nisi statim fugiat. Quarto. Quia ad rectam dispositionem pœnitentis, non sufficit, quod habeat propositum eripiendi se à periculo in futurum, sed propositum seu voluntatem non permanendi in periculo infringendi propositum.

(†.†.†)

ARTICVLVS III.

Solvantur obiectiones contra doctrinam articuli præcedentis.

S V M M A R I V M.

Non valet argumentum à consuetudinario ad habentem occasionem proximam voluntariam n. 96.

Discrimen inter consuetudinarium, & habentem occasionem quoad obligationem n. 97.

Consuetudinarius non est in periculo formali peccandi, dum facit, quantum potest pro vitando peccato. nu. 98. & 99.

Absolvi potest, qui non restituit ex desidia, sed non, qui ex vehementi avaritia. n. 100. & 101.

Intensa contritio nequit stare cum persistencia occasionis voluntaria. num. 102. & 103.

96. **I**N præfata disp. 18. cap. 10. proposui argumenta, quæ obiici possunt contra doctrinam proximè traditam; quorum solutiones hic per compendium tradere, operæ prætiū duxi. Primo. Ioannes Sancius vult sumere paritatem ex eo, quod potest absolvi sine dilatione, habens consuetudinem peierandi, blasphemandi, & se polluendi, si habet verum propositum non peccandi; ad hoc ut possit etiam absolvi sine dilatione, saltem ter, vel quater, qui habet domi concubinam, si habet verum propositum expellendi illam.

Sanc.

97. Sed ex dictis discrimen est meridianâ luce clarius. Nam qui ex mera fragilitate retinet consuetudinem peccandi, nullam aliam habet obligationem, quàm vincendi illam per actus supernaturales proprios, scili-

scilicet per contritionem, & propositum. Qui autem habet occasionem extrinsecam inducentem ad peccatum, non solum habet obligationem eliciendi eiusmodi actus, sed etiam arcendi occasionem extrinsecam, & non retinendi illam; quam quandiu arcere potest, & non arcet, peccat læthaliter, & ideo in ipsa confessione continuat id peccatum; ideoque invalide absoluitur: à quo reatu solum potest excusare ignorantia invincibilis.

98. Obiicitur secundo. Qui habet consuetudinem peierandi, est in periculo formali peccandi læthaliter: ergo tenetur extenuare id periculum per propositum valde intentum. Sed peccatores habentes eam consuetudinem frequentius habent propositum non valde intentum: ergo peccant læthaliter, dum absoluntur; cum teneantur extenuare periculum formale per propositum valde intentum, & id non præsent.

99. Hoc argumentum probat, quod homo affectus habitu vitioso tenetur facere, quantum potest, ad extenuandum illud periculum peccandi, quod nascitur ex eo habitu. Unde cōfessarius meliori modo, quo possit, debet illum monere de periculo, in quo versatur, & de arte detestandi peccatum, & de firmitate propositi, exhortando illum, ut faciat, quantum possit pro extirpanda consuetudine. Si ergo facit, quantum potest, recte disponitur, & valide absoluitur. Non sic concubinaris, qui potest expellere concubinam, & non expellit; hic enim nō facit, quantum potest, nec quantum debet, & ideo peccans in ipsa confessione invalide absoluitur.

100. Obiicitur tertio. Qui debet restituere rem alienam, potest bis absolvi, quamvis realiter non restituerit, cum proposito tamen resti-

tuendi, vt docent Medina lib. 2. sum. cap. 11. Et Corduba. quæst. 4. Corollar. 8 & alij: ergo concubinaris, etiā si bis defecerit promissioni expellendi, poterit absolvi. Consequentia ligat à paritate rationis. Confirmatur. Qui non restituit realiter ante confessionem, retinet rem alienam, dum absoluitur: ergo dum absoluitur, peccat: ergo invalide absoluitur. Et tamen hoc non videtur concedendum: ergo ea ratio fallit.

101. Respondetur, distinguendum esse in eo, qui nondum restituit ex quadam desidia, & negligentia, & in eo, qui ex avaritia, & vehementi fame pecuniæ non restituit. Et in hoc secundo idem dicendum est, quod in concubinario; in hoc enim ipsa retentio rei alienæ est occasio proxima, & quamvis ostendat propositum restituendi, versatur in periculo formali infringendi propositum. Et in hoc vincit evidenter confirmatio argumenti proxime facta. In altero, autem, qui ex quadam desidia, & negligentia nondum restituit, est manifesta ratio discriminis, & quidem duplex. Prima, quia in hoc nō est periculum formale non restituendi; cum illa mora nō oriatur ex auiditate pecuniæ. Secunda, quia licet vrgeat id præceptum negativum, *Ne retineas*, cœterum id est cum dependentia à voluntate creditoris, ant veri domini: cum ergo non sit cōtra voluntatem domini, quod restituitur differatur vna die, & vsque ad diem crastinum, inde est, quod ille, qui ex desidia nondum restituit, potest proponere in confessione restitutionem pro die crastina; & quando sic absoluitur, nō persistit in statu peccati mortalis; & sic valide absoluitur.

102. Obiicitur quarto. Concubinaris domi suæ existens fieri potest, quod habeat contritionem perfectam propter Deum summe dilectum

Medina.
Corduba

tum simul cum proposito expellendi concubinam; in quo casu iustificabitur: ergo eodē modo poterit iustificari in Sacramento, antequam expellat concubinam, quam expellere potest.

103. Solutionem huius argumenti late explicui in cap. 10. cit. nu. 148. & seqq. Breviter tamen dico, quod in eā hypothesi vel concubinarium potest statim expellere, vel nō potest? Si potest expellere statim, & advertit obligationem expellendi statim, & non expellit statim, non potest elicere verum actum contritionis propter Deum summe dilectum: quia non diligit, qui mandata eius non custodit. Si autem non potest expellere statim, poterit tunc elicere verum actum contritionis charitate formatum cum firmo proposito expellendi, quam primum possit, & sic iustificabitur. Quod idem poterit fieri in confessione, si non potest expellere. Tenebitur tamen extenuare periculum formale procurando ingentem intensionem contritionis, & propositi, enixe postulando à Deo auxilium, ut inferius dicam.

ARTICVLVS IV.

Quæ opinio ex relatis incurrat hanc damnationem?

SUMMARIVM.

Qui dixerint post decretum, posse concubinarium absolvi ante expulsionem concubinae, quam voluntarie retinet. n. 104.

Eorum fundamentum num. 105.

Retorquetur hoc fundamentum. n. 106.

Qui non tollit occasionem, quam potest, pro nulla vice habet firmum propositum. n. 107.

Hæ sententiæ subiacent damnationi. n. 108.

In periculo formali permanet, qui se voluntarie exponit periculo. n. 109.
Non vult implere obligationem, qui non implet, cum potest. num. 110. & 111.

Id explicatur exemplo. n. 112.

Eruitur sensus propositionis sexagesime primæ. n. 113. & seq.

104. **Q**uæstio eo devolvitur, ut inquiramus, an opinio, quæ docet, posse concubinarium absolvi semel, bis, ter, vel quater, antequam expellat concubinam, cum potest illam statim expellere, subiacet huic damnationi? Et idem est de quavis alia occasione proxima. Nam ex illis, qui scripserunt post hoc decretum, ut vidimus art. 1. Hozes admittit, posse absolvi vsque ad secundam vicem; Lumbier vsque ad tertiam; Torrecilla vsque ad quartam, quin propterea contraveniatur decreto, aut damnationi.

Hozes.

Lumb.

Torrecilla.

105. Quorum assertioni videtur suffragari hoc argumentum. Nam propositio, quæ damnatur est, quæ asserit, *quod potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere.* Sed de eo, qui absolvitur secunda, tertia, aut quarta vice ante expulsionem; non verificatur, quod non vult omittere occasionem, cum habeat firmum propositum omittere illam: ergo ea assertio non coincidit cum propositione damnata.

106. Sed hoc argumentum idem probat de quinta, & sexta, & octava vice: nam eodem modo, quo habet concubinarium tertia, aut quarta vice propositum, imò eodem modo, quo habet illud prima, & secunda vice, potest illud habere, quinta, sexta, aut octava: ergo non loquitur damnatio de eo, qui octava vice absolvitur ante expulsionem, si tamen habet firmum propositum.

Aaaaa

ex.

expellendi. Atqui absurdum est dicere, quod non incurrit damnationem propositio docens, quod octava vice absolvi potest ante expulsionem occasionis proxima, quamvis dicatur habere propositum expellendi de futuro: ergo eadem absurditate scater assertio relata.

107. Nec satisfacies si dicas, post quartam vicem censeret propositum non esse firmum. Nam ut in proxime dicendis constabit, neque qui prima vice absolvitur, antequam expellat occasionem, quam potest statim expellere, habet verum propositum non peccandi lethaliter.

108. Affero ergo, subiacere huic damnationi eam assertionem, quae docet posse absolvi concubinarium prima, secunda, tertia, aut quarta vice, qui potest statim expellere, & non expellit ante absolutionem. Probatur primo. Ille non vult omittere occasionem proximam, qui vult permanere in periculo formali infringendi propositum de omissione occasionis; sed qui ante absolutionem proponit omittere de futuro eam occasionem, vult permanere de praesenti in periculo formali infringendi id propositum de omissione occasionis; ut constat ex art. 2. ergo ille concubinarius, qui cum possit, non expellit ante absolutionem, non vult omittere occasionem proximam. Sed damnatur propositio, quae docet, posse absolvi eum, qui, cum possit non vult omittere occasionem: ergo damnatur propositio, quae docet, posse absolvi, prima, aut secunda vice, antequam omittat illam, quam potest omittere.

109. Probatur Maior eo evidenti asserto P. Suarj saepe repetito.

Suar. Nam in moralibus eiusdem malitia est constituere se voluntarie in morali periculo, & proximo committendi ali-

quod crimen, & committere illud: ergo eiusdem malitiae est velle permanere in periculo formali infringendi propositum de omissione occasione, ac velle infringere illud; quod idem est, ac velle non omittere occasionem. Itaque ille homo non vult efficaciter omissionem eius occasionis, quia vult permanere in periculo proximo infringendi propositum de omissione, dum non expellit statim, quam potest statim expellere.

110. Probatur secundo eadem assertio. Ille non vult omittere occasionem proximam, qualiter requiritur, ut absolvatur, qui caret proposito implendi totam suam obligationem gravem; sed concubinarius, qui potens expellere statim, proponit expellere de futuro, caret proposito implendi totam suam obligationem gravem: ergo eiusmodi concubinarius non vult omittere occasionem proximam, qualiter requiritur; ut absolvatur. Maior, & consequentia patent.

111. Minor probatur. Concubinarius enim, qui potest expellere statim, habet obligationem gravem expellendi statim; cum illud preceptum, *Ne retineas*, obliget semper, & pro semper; & solum proponit expellere de futuro: ergo non habet voluntatem, neque propositum implendi totam suam obligationem gravem. Pater ergo, propositionem docentem, quod is concubinarius potest absolvi, antequam omittat occasionem, subiacere huic damnationi.

112. Probatur tertio. Nam ille homo, cui appropinquat leo sevissimus, est in occasione proxima necis: si ergo iste homo non fugiat statim, sed proponat fugere de futuro; non dicemus, illum non velle omittere

re

re occasionem illam, sive periculum necis; sed potius velle pro tunc permanere in illa occasione suæ necis? Eadem autem est ratio, quoad hoc, de eo, qui non fugit statim periculum proximum peccandi læthaliter, sed solum proponit fugere de futuro.

113. Ad extremum rogabis, quomodo intelligenda sit propositio dānata sexagesima prima quoad eas duas ultimas partes. *Et non vult omittere, Quinimo directe, & ex proposito querit, aut ei se ingerit;* an scilicet accipienda sit copulativam, an potius divisivam? Possit enim quis existimare, in vim huius damnationis posse absolvi concubinarium, qui non vult omittere occasionem dnmmodo illam non querat directe, & proposito, neque ei se ingerat: quasi ad damnationem requiratur utrumque simul.

114. Certum tamen est, eas duas partes propositionis accipi divisivam, & seorsim; ita ut damnetur propositio, sive loquatur de eo, qui directe querit, & se ingerit, sive loquatur de eo, qui non vult omittere occasionem, quam antea habebat. Et quidem valde parva distantia est inter unum & alterum, scilicet inter hoc, quod est, nolle omittere, & hoc, quod est, se ingerere; quia tam voluntarie perficitur in occasione vno modo, quam altero.

115. Accipiendas autē eas partes divisivam, constat: tum ex ipso sensu verborum; tum etiam ex illa dictione, *Quinimo*, qua, ut observat *Barbos.* bosa tract. de dictionibus vsu freq. dict. 321. cum 35. Iuris prudentibus, quos ibi allegat, significat idē, quod *Quin etiam*. Et dict. 112. loquens de dict. etiam, ait: *Implicativa est hæc dicitio, & exprimit casum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem.* Ex quo fit, quod ea dicitio. *Quinimo*,

aut *quin etiam*, exprimit casum magis dubitabilem, id est maioris difficultatis, scilicet quod absolvatur, qui se ingerit occasioni; & implicat casum minoris difficultatis, scilicet quod absolvatur, qui vult retinere occasionem.

CAPVT VI.

Ad quid teneatur, qui non potest deserere occasionem proximam; & quodnam propositum requiratur ad hoc, quod possit absolvi?

SUMMARIUM.

Nulla occasio proxima est necessaria, nisi quoad circumstantiam extrinsecam. n. 116.

Concubinarium tenetur ad actus proprios, quibus avertat periculum formale peccandi. n. 117.

Quomodo firmandum sit propositum non peccandi. n. 118.

Quid sit opus ex parte confessarii. num. 119.

Concubinarium, si hæc non prestat, perstat in periculo formali peccandi. num. 120.

Tunc graviter obligatur ad orationem. n. 121. & seq.

Ut confessarius possit absolvere concubinarium; debet iste, præter propositum non peccandi, habere animum ponendi ea media. n. 123.

Cum hoc animo absolvi potest. n. 124.

Aliquando erit utilius suspendere absolutionem. num. 125.

116. **R** Elege quæ dixi de occasione proxima voluntaria, & necessaria. Vbi etiam comperies, nullam occasionem proximam esse

Aaaa 2 esse